

інфраструктури, реалізація спільних проектів щодо розвитку інфраструктури регіонів, нарощення коопераційних зв'язків і формування міжрегіональних кластерів, інтенсифікація інтеграційних зв'язків шляхом формування логістичних систем. Критеріями однотипного розвитку складових елементів інфраструктурного забезпечення регіонів (мікрорегіонів) доцільно вважати: безпеку регіонів (мікрорегіонів) і їх конкурентоспроможність, забезпечення соціальних гарантій розвитку конкретної території, здатність вирішити проблему власними силами без залучення сторонньої допомоги, неможливість зберігання і транспортування продуктів праці інфраструктурної діяльності регіонів (мікрорегіонів).

Отже, розбудова інфраструктури і формування інфраструктурного забезпечення регіонів (мікрорегіонів) потребує використання інструментів впорядкування і управління розвитком інфраструктури. Виникає необхідність у створенні координаційного органу, який разом з регіональними органами управління і органами місцевого самоврядування візьме на себе повноваження та відповідальність щодо розвитку інфраструктури. Таким структурним елементом може бути логістичний центр інфраструктурного забезпечення регіонів (мікрорегіонів). Розподіл між підсистемами логістичної системи інфраструктурного забезпечення регіонів (мікрорегіонів) щодо побудови логістичних ланцюгів і формування типів логістичних систем зумовлений специфікою їх роботи. Виробнича, ринкова, рекреаційна, соціально-побутова і соціально-духовна підсистеми утворюють суцільні логістичні ланцюги, оскільки тут може бути виконання всіх логістичних функцій: постачання, виробництво і розподіл. Транспортні й інформаційні підсистеми утворюють синхронні і перервні логістичні ланцюги, оскільки їх основним призначенням є обслуговування попередніх підсистем. Логістичний центр виступатиме вузлом перетину та розподілення інфраструктурних послуг регіонів (мікрорегіонів) в системі логістичного ланцюга, функціонування якого повинно бути спрямоване на оптимізацію розвитку логістичної системи інфраструктурного забезпечення регіонів (мікрорегіонів).

Література

1. Петренко О. С. Формування інтегрованого інституту публічної служби як напрямку розвитку системи публічного управління в Україні / О. С. Петренко // Теорія та практика державної служби: напрями

модернізації [Текст] : матер. наук.-практ. конф. (11 – 12 листопада 2011 р., м. Дніпропетровськ) / за заг. ред. С. М. Серьогіна. — Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2011. — 149с.

2. Децентралізація влади та реформа місцевого самоврядування в Україні [Електронний ресурс] Режим доступу: file:///C:/Documents%20and%20Settings/Пользователь/Рабочий%20стол/DDecentral-15-1.pdf

Інна ТИНСЬКА

Тернопільський національний економічний університет, Україна

ДЕРЖАВНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО ЯК СИСТЕМОУТВОРЮЮЧИЙ ФАКТОР РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Сучасний період розвитку регіонів України потребує детального обґрунтування системоутворюючого значення державного підприємництва, опираючись на яке, держава зможе реалізовувати свої функції "на місцях". Досвід минулих років та динамізм перебігу економічних процесів в ХХІ ст. засвідчили неефективність державної регіональної політики (в т.ч. через недоліки підприємницької практики держави, панування ідеології державного патерналізму та довготривалість реформи відносин власності), яка, незважаючи на масштабні реформації, не змогла вирішити проблему регіональної напруженості, в результаті чого збереглася центропериферійна структура економіки.

Поширеною є думка щодо трактування державного підприємництва як системного інструмента з управління національною економікою на макrorівні, що засвідчує поверхневе бачення його суті та соціально-економічної призначення. Визначальний вплив держави у якості суб'єкта економічної діяльності на вирішення питань регіонального походження засвідчує низка аргументів. Насамперед, конкретне державне підприємство має цільове, функціональне та об'єктне навантаження, а тому, певною мірою, відображає специфіку свого місця базування. Більше того, воно сприяє підвищенню конкурентоздатності територій шляхом залучення необхідного обсягу державних/приватних/іноземних інвестицій. Державне підприємство, задаючи темп економічного зростання, забезпечує населення робочими місцями та, дотично, визначає якість життя, тобто має виражене соціально-економічне

спрямування.

Незважаючи на зазначені обставини, у 1992 р. було започатковано реформу з приватизації об'єктів державної власності з метою подолання державного монополізму в секторах економіки та одночасного впровадження в практику конкурентних засад господарювання. Зазначених цілей вдалося досягти лише наприкінці 1990-их рр. ХХ ст. (завершення етапу масової приватизації), так як неврахування критерію пропорційності територіального розподілу організаційно-правових форм власності призвело до структурних деформацій регіонального розвитку.

Упродовж 1992-2015 рр. найшвидшими темпами роздержавлення відбувалося в: Донецькій (4177 од.), Дніпропетровській (1857 од.), Одеській (1473 од.), Харківській (1635 од.), Вінницькій (1312 од.), Луганській (1680 од.), Львівській (1653 од.), Запорізькій (1342 од.) та Київській (1089 од.) області [1]. За вказаний період до нових власників перейшло 28718 державних господарських одиниць, що дозволило дещо оптимізувати межі державного сектору [1]. Проте в розрізі регіонів помітним стало зменшення кількості підприємств не лише державної, але й інших форм власності, що є тривожним сигналом та зумовлено, переважно, нестабільною макроекономічною ситуацією та воєнними діями на Сході країни.

В результаті ініційованих державою дій, системоутворююча роль державного підприємництва зазнала критики, адже відбулася формація так званих "зон економічного зростання", що суперечить синергетичному принципу єдності галузево-секторального, просторового та управлінського підходів [2, с. 109]. Більше того, регіони поділилися на своєрідні "касти" у відповідності до їх економічного потенціалу: індустріальні "регіони-локомотиви", "проблемні" аграрні та старопромислові регіони, "периферійні" або "депресивні" території [3, с. 607].

Розвиток регіонів з індустріальним типом економіки набув першочергового значення, а тому чимало державних підприємств сьогодні сконцентрувалися саме там (Дніпропетровська, Донецька, Запорізька, Харківська, Львівська, Київська області та м. Київ). Воєнний конфлікт з країною-сусідом вкотре засвідчив небезпеку існуючої ситуації, оскільки ряд промислових, бюджетоутворюючих та стратегічно важливих компаній були вимушені "заморозити" або ж повністю припинити свою діяльність, опинившись в зоні проведення антитерористичної операції. В цей час інші території (Тернопільська, Закарпатська, Рівненська,

Волинська, Чернівецька і Чернігівська області), здебільшого сільськогосподарського спрямування, через свою монофункціональність отримали статус аутсайдерів за рівнем економічного розвитку. Тривале ігнорування державою виділених проблем призвело до деструктивного використання ресурсних можливостей окремих територій, втрати державними підприємствами своїх лідируючих позицій (перейшли до приватних суб'єктів ринку) та погіршення стану соціального забезпечення населення.

Зважаючи на тенденції сьогодення, коли відбувається поширення міжрегіональних кластерів та ущільнення коопераційних зв'язків між підприємствами на регіональному і міждержавному рівнях, значення державного підприємництва як системоутворюючого фактора регіонального розвитку є надважливим. Саме воно володіє необхідним набором характеристик, які у своїй сукупності здатні подолати дезінтеграційні протиріччя та активізувати консолідаційні процеси.

Будучи об'єктом національних реформ, державне підприємство регулярно зазнає якісних змін, а тому в найближчий час зможе забезпечити таке використання наявних ресурсів, що не лише дозволить покращити внесок регіону у формування ВРП, але й посприє досягненню загальнодержавних цілей. Вже сьогодні з допомогою державних підприємств держава надає селективну допомогу депресивним територіям та корегує темпи розвитку територій пріоритетного значення.

Попри це, державна регіональна політика все ще потребує значних коректив. У багатьох країнах світу (зокрема, у Швеції та Німеччині) державними підприємствами управляють органи державної влади та муніципалітети, що є цікавою альтернативою для впровадження в Україні, адже, як варіант, дозволить більш повно реалізувати можливості державного підприємництва на мікрорівні.

З огляду на інтеграційні та глобалізаційні процеси, окремої уваги вимагають території, що мають вигідне геополітичне розташування. В даному аспекті на державне підприємство покладається подвійна відповідальність, яка полягає у наступному: по-перше, це збереження територіальної цілісності держави з одночасним гарантуванням економічної самостійності регіонам в умовах реформи децентралізації влади. По-друге, активізація міжрегіонального співробітництва набуває пріоритетного значення та позитивно впливає на інтенсивність експортно-імпортних операцій.

Література

1. Звіт про роботу Фонду державного майна України, хід та результати виконання Державної програми приватизації у 2015 році [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.spfu.gov.ua/_layouts/SPFUSiteDefinition/ReportsMFI.aspx.

2. Механізми реалізації регіональної структурної політики: монографія / Мельник А.Ф., Лаврів Л.А., Васіна А.Ю. [та ін.]; за заг. наук. ред. професора А.Ф. Мельник. – Тернопіль: ТНЕУ, 2015. – С.105-125.

3. Перший етап модернізації економіки України: досвід та проблеми / О.М. Алимов, О.І. Амоша та ін.; за заг. ред. В.І. Ляшенка; ІЕП НАН України, КРУ. – Запоріжжя: КПУ, 2014. С. 607-608.

Ростислав ЦИМБАЛІСТИЙ

Тернопільський національний економічний університет, Україна

ІНСТИТУЦІЙНЕ ТА РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОЛІТИКИ МІЖРЕГІОНАЛЬНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ ТА КРАЇН ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

У сучасних умовах глобалізації інтеграційні процеси стають визначальними і значною мірою набувають регіонального відтінку. З огляду на це, зростає значення міжрегіональної та транскордонної співпраці. Такі форми співробітництва, починаючи з середини ХХ ст., стали особливо поширеними у країнах Західної Європи, де уже накопичено багаторічний досвід такої діяльності, спрямованої на посилення та поглиблення добросусідських взаємовідносин. Для ефективного використання можливостей та отримання максимальної вигоди від міжнародної співпраці на регіональному рівні необхідно ретельно вивчати міжрегіональне та транскордонне співробітництво європейських країн та поетапно запроваджувати, враховуючи особливості та специфіку регіонів країни.

У наукових працях висвітлено досить широке коло питань із цієї проблематики. Дослідженню вказаних проблем присвячені роботи провідних учених у сфері регіонального розвитку: В. Будкіна, О. Гонти, В. Гудака, В. Дмитрука, М. Долішнього, П. Ебергарда, Я. Жалило, Н. Косолапова, А. Лавренчука, Н. Леври, П. Луцишина, Я. Малика, Н. Мікули, В. Пили, С. Романова, І. Студеннікова, Р. Федана, С. Федонюка,

А. Яроша та інших.

Метою дослідження є наукове обґрунтування ролі міжрегіонального і транскордонного співробітництва України з країнами ЄС, здійснення аналізу досвіду співпраці та окреслення шляхів інституційного удосконалення і можливостей ресурсного забезпечення співробітництва.

Першочерговим завданням держави на шляху транскордонного співробітництва України має стати пошук раціонального балансу між децентралізацією управління і «єдиновладдям». Значна роль у цьому відводиться реформі політичної системи. Вирішення потребують не тільки питання узгодження повноважень на національному рівні, але й облаштування адміністративно-територіального устрою країни, зміцнення загальнонаціональної партійної системи, інтеграції регіональних еліт у загальнонаціональну еліту тощо.

Розвиток міжрегіональної та транскордонної співпраці обумовлює необхідність ресурсного забезпечення, що включає кадрове і матеріально-фінансове забезпечення.

На сьогодні є актуальним питання підготовки кваліфікованих кадрів для розробки та реалізації проектів транскордонного співробітництва. Питання кадрового забезпечення розвитку міжрегіональної та транскордонної співпраці має бути здійснено у рамках реалізації Національної стратегії системи підвищення кваліфікації посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад. Однак рівень їх освіти здебільшого не дає їм змоги кваліфіковано здійснювати свої повноваження та виконувати покладені на них обов'язки.

Навчальні заклади, які здійснюють підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації посадових осіб, не задовольняють повною мірою потреби сьогодення. Рівень підготовки викладачів не завжди за змістом та якістю відповідає новим вимогам щодо підвищення кваліфікації посадових осіб та депутатів місцевих рад. Кошти, що виділяються з місцевих бюджетів для підвищення кваліфікації посадових осіб, здебільшого використовуються нераціонально. Тому пріоритетом державної політики щодо кадрового забезпечення політики міжрегіональної та транскордонної співпраці має стати здійснення таких заходів:

1. Визначення центрального органу виконавчої влади, відповідального за загальну координацію діяльності щодо кадрового забезпечення політики регіональної співпраці, який має забезпечити формування державного замовлення на підвищення кваліфікації